

Planter

Nedsæt risikoen for overfladeafstrømning, bevar mulden og en god plantebestand.

Såning af striber på tværs af skåninger eller ændring af såretning er blandt de muligheder, der er for at reducere risikoen for ødelæggelser fra overfladeafstrømning. Forholdsvis enkle dyrkningsmæssige tiltag kan minimere risikoen for overfladeafstrømning, der ødelægger plantedække og flytter jord, næringsstoffer og pesticider til områder, hvor det kan skade.

Manual

Ændre såretningen

Et meget effektivt middel til at minimere overfladeafstrømning på skrånende arealer er ofte at ændre såretningen, så du i stedet for at så langs med hældningen, så på tværs af hældningen. På denne måde vil hver sårække fungere som et forsinkelsesbassin, der giver vandet mere tid til at trænge ned i jorden. Når der strømmer mere vand, end der kan trænge ned i jorden, vil sårækkerne også bremse strømningshastigheden og give mindre erosion.

Så striber på tværs af agerretningen

Hvor agerretningen følger hældningen, kan du så nogle striber på den modsatte led af såretningen. Derved bliver der etableret riller, som især først på sæsonen bremser vandet. Senere vil det øgede plantetal være med til at holde på jorden. Der bliver størst effekt ved at starte med et såtræk forholdsvis tæt på det sted, hvor hældningen begynder, og derefter gentage såning på tværs flere steder ned ad arealet med fald. Vandets løber derved ikke blot lige nedad, men bliver forsinket og spredes i flere retninger. Det kan være en god løsning, hvor det ikke er muligt at ændre såretningen.

Billede 1. Eksempel på erosionsrender og aflejring i en mark med vinterhvede, hvor der har været skadelig overfladeafstrømning.

Billede 2. På billedet ses det tydeligt, at der er erosion til venstre, hvor såretningen følger hældningen, mens jorden er fastholdt til højre, hvor såretningen er på tværs af hældningen.
Foto: Preben Rich Larsen.

Billede 3. Striber af vinterhvede sået på tværs af markens retning. Striberne bremser den nedadgående vandtransport.

Billede 4. En stribe er sået på tværs af hældningen. Bemærk aflejringen af sand foran dobbeltsåningen, som er vist i nærbillede i billede 5.

Billede 5. Såstriben på tværs af hældning og normal såretning har bremset afstrømningen i køresporet så meget, at der er sket aflejring af grus og sand. Endvidere er den koncentrerede vandstrøm i sporet blevet spredt, så der kan ske en større nedsvivning.

Billede 6. Vinterhvede sået i et groft såbed. Den ujævne overflade er med til at bremse og forsinke vandets bevægelse, så infiltrationen af vand i marken øges.

Billede 7. Vinterhvede sået uden forudgående pløjning. Ikke mindst planterne i køresporet og den mindre forsænkning i køresporet har modvirket overfladeafstrømning.

Billede 8. Rilleafstrømning i kørespor kan i nogen grad nedsættes ved at så i køresporet.

Øget plantetal

Etabler flere planter pr. m² i områder af marken, hvor der er risiko for erosion. Ved at så flere planter pr. kvadratmeter end normalt, vil plantebiomassen øges både på og under jordoverfladen. Den øgede biomasse virker som en bremse på afstrømning af vand.

Groft såbed

Et groft såbed vil reducere risikoen for overfladeafstrømning. Flere knolde og forhindringer på overfladen virker både som bremse på vandet og mindsker risikoen for slemning, som nedsætter infiltrationsevnen.

Pløjefri dyrkning

Pløjefri såning er en velkendt metode til at reducere overfladeafstrømning. Stubmateriale og andet organisk materiale i jordoverfladen er med til at øge jordens infiltrationsevne for vand, ligesom det organiske materiale på overfladen nedsætter afstrømningshastigheden.

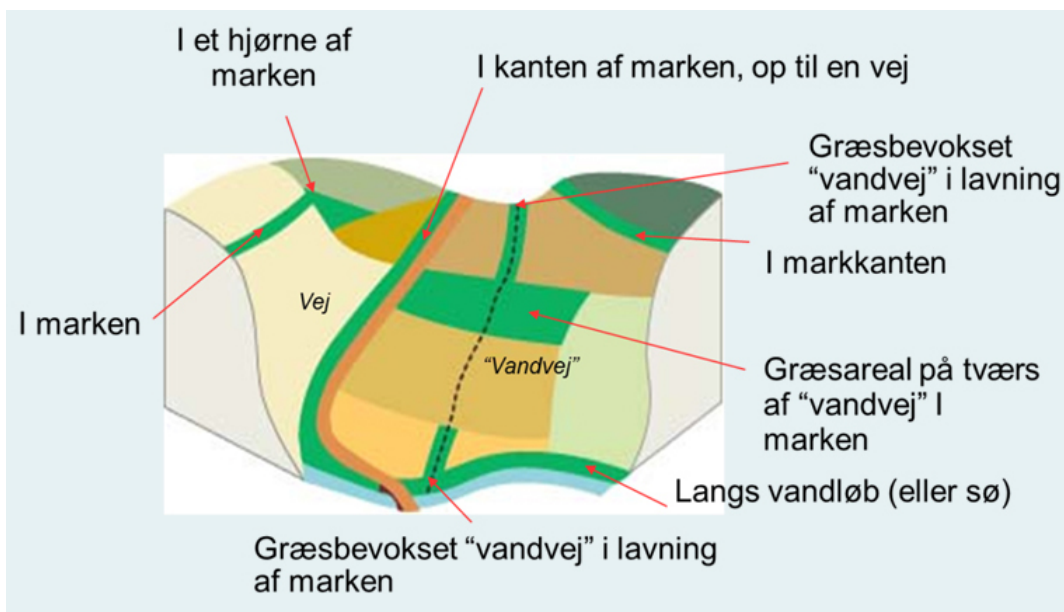
Kørespor

Rilleafstrømning opstår ofte i kørespor, og vand herfra kan starte mere omfattende erosion længere nede af skråningen. Du kan modvirke dette ved at flytte køresporene, eller ved at så striber på tværs af sporene. Du kan også lade såmaskinen så i køresporene på de skrånende dele af marken.

Striber med græs

Bufferstriber af græs, som permanent eller midlertidig bevoksning kan anvendes til at standse og forsinke vand og jords bevægelse mellem marker, langs marker eller direkte i marken. En underopdeling af marker/marken kan på denne måde danne barriere for vandet og nedsætte transporthastigheden.

Figur 1. Figuren viser forskellige muligheder for at lave græsbevoksede bufferområder til at øge infiltrationen af vand og forsinke transporten af vand og jord. Bufferstriber og bufferarealer er vist med grøn farve.

Ændret afgrødevalg

På særlig kritiske arealer kan det være nødvendigt at ændre afgrødevalget for at minimere overfladeafstrømningen. Efterårssåede afgrøder, som eksempelvis vinterhvede er mere udsatte end såning af vårsæd. Efterafgrøder i efteråret efterfulgt af vårsæd, kan være et alternativ til vintersæd.

Emneord

Pesticider

Randzoner

Sidst bekræftet/revideret: 31. august 2020

Vil du vide mere?

Marian Damsgaard Thorsted

Specialkonsulent, Planteværn

SEGES

mdt@seges.dk

+45 8740 5447

Poul Henning Petersen

Landskonsulent, Planteværn

SEGES

php@seges.dk

+45 8740 5443

Støttet af

Promilleafgiftsfonden
for landbrug

SEGES Tlf. 87 40 50 00
Agro Food Park 15 Fax. 87 40 50 10
8200 Aarhus N Email info@seges.dk

